

РОЗДІЛ 5 СТОРІНКА МОЛОДОГО НАУКОВЦЯ

5.1. ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ

УДК 323.2-053.6

DOI <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2022.1.16>

Біла Дар'я Олегівна,

аспірант кафедри державного управління

і місцевого самоврядування

Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»

ORCID ID: 0000-0002-4519-5142

КЛЮЧОВІ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ

KEY THEORETICAL AND METHODOLOGICAL BASES OF RESEARCH ON INSTITUTIONAL SUPPORT OF NATIONAL YOUTH POLICY

У статті визначено ключові положення теоретико-методологічних засад наукового дослідження інституційного забезпечення державної молодіжної політики.

На підставі умовного розмежування теоретичного трактування категорій «інститут» й «інституція» авторкою визначено їх взаємозв'язок як цілого і частки. Виявлено, що у ході еволюційного розвитку суспільства потребують зміни й інститути публічного управління молодіжною політикою, або виникає необхідність створення нових інститутів. Натомість, інститути за своєю побудовою та, власне, й інституції, є доволі інертними і не виявляють гнучкості у відповідь на зміни й нові виклики, а тому відстають від трендів і не відповідають нагальним потребам суспільства.

Доведено, що теоретична метаморфоза теорії інституціоналізму щодо перенесення акценту з інституту на особистість, індивіда, стала ключовою у формуванні проактивної ролі молоді у суспільстві в умовах трансформації соціально-економічної системи, постійного реформування окремих систем публічного управління, затвердження гео-політичного вектору розвитку України тощо,

Наведено авторське визначення категорії «інституційне забезпечення молодіжної політики» як суспільного явища, яке об'єднує статичні й динамічні складові та передбачає одночасну наявність, існування і функціонування певних інститутів молодіжної політики в певних умовах і їх зміну, трансформацію чи створення нових інститутів у відповідь на еволюційні виклики суспільства й геополітичні тренди. Складовими інституційного забезпечення молодіжної політики є інститути, інституції і процес інституціоналізації.

Авторка довела, що державна молодіжна політика як об'єкт публічного управління має формуватися і реалізовуватися як комплекс управлінських впливів. Цей комплекс передбачає залучення у процес формування державної молодіжної політики двох узагальнених груп суб'єктів молодіжної політики: суспільства і інститутів публічного управління. При цьому ключовим фактором дієвості публічного управління і забезпечення комплексності управлінських впливів на формування і реалізацію молодіжної політики є система інструментів і механізмів взаємодії цих груп суб'єктів управління молодіжною політикою на різних рівнях і у різних масштабах.

Ключові слова: державна молодіжна політика, інститут, інституційне забезпечення, категоріальний ряд, публічне управління, суб'єкти управління молодіжною політикою.

The article identifies the key theoretical and methodological bases of research on the institutional support of national youth policy.

Based on the conditional distinction between the theoretical interpretation of the categories "institute" and "institution", the author defined their relationship as a whole and a part. It was found that in the course of societal evolutionary development, the institutions of public management of youth policy need to be changed or there is a need to create new institutions. On the other hand, institutes and, in fact, institutions, are quite inert in their construction, they do not show flexibility in response to changes and new challenges, and therefore lag behind trends and do not meet the urgent needs of society.

It is proved that the theoretical metamorphosis of the theory of institutionalism to shift the emphasis from the institute to the individual has become key in shaping the proactive role of youth in society in the transformation of the economic system, constant reform of public administration, approval of geopolitical vector of Ukraine, etc.

The author provides definition of the category "institutional support of youth policy" as a social phenomenon that combines static and dynamic components and provides for the simultaneous existence, existence and functioning of certain institutions of youth policy in certain conditions and their change, transformation or creation of new ones in response to evolutionary challenges for societies and geopolitical trends. Institutes, institutions and the process of institutionalization are components of the institutional support of youth policy.

The author argued that public youth policy, as an object of public administration, should be formed and implemented as a set of managerial influences. This complex includes the involvement in the process of forming the state youth policy the two generalized groups of youth policy actors: society and institutions of public management. A key factor in the efficacy of public management and ensuring the complexity of managerial influences on the formation and implementation of youth policy is the system of tools and mechanisms of interaction between these groups of youth policy actors at different levels and scales.

Key words: national youth policy, institute, institutional support, categorical number, public administration, subjects of youth policy management.

Постановка проблеми. Формування і реалізація державної молодіжної політики передбачає розроблення методології дослідження її інституційного забезпечення. Дослідження загальнотеоретичної структури, цілепокладання і типології методів, що застосовуються у ході пізнання включає опрацювання теорії інституціоналізації як явища і процесу. В молодіжній сфері це процес виникнення інститутів молодіжної політики і становлення її як ключового елементу системи публічного управління, що несе навантаження стратегічного розвитку держави і суспільства та має розглядатись комплексно, охоплюючи паралельно і всі верстви населенні, і всі ланки/інститути публічного управління. Саме потреба формування наукового світогляду щодо інституційного забезпечення державної молодіжної політики, визначення ключових теоретико-методологічних засад наукового дослідження проблем формування інституційного забезпечення державної молодіжної політики і зумовлюють актуальність цього наукового дослідження і цієї статті.

Аналіз дослідження і публікацій. Розробці теоретико-методологічних основ становлення і розвитку публічного управління в загальноцивілізаційних тенденцій розвитку системи публічного управління в цілому, а також окремих його елементів (підсистем), та пошуку напрямів розвитку державних інститутів присвячені праці видатних зарубіжних учених: Т. Веблена, Т.Р. Дайя, Д. Норта, Р.С. Піндайка, Д. Рубінфельда та ін. У вітчизняній науці зазначені питання досліджувались у роботах Ю.Безручко, О.Долгого, О. Іншакова, Д. Фролова, С. Несинова та ін. Проте на сьогодні методологія наукового дослідження інституційного забезпечення державної молодіжної політики в умовах соціальних реформ, які відбуваються в Україні, потребує подальшого наукового обґрунтування.

Мета статті – визначення ключових теоретико-методологічних засад наукового дослідження інституційного забезпечення державної молодіжної політики.

Виклад основного матеріалу. Дослідження інституціонального забезпечення реалізації такого складного соціального явища як формування та реалізація державної молодіжної політики потребує визначення теоретико-методологічних рамок наукового пізнання, побудови категоріальних ланцюжків та їх теоретичного усвідомлення. Насамперед, це стосується теоретичної ідентифікації змісту засадничих понять інституціональної теорії, а саме категорій «інститут», «інституції», «інституціоналізація» «інституційне забезпечення», сутність яких розкривається, передусім, у працях представників економічної школи інституціоналізму. Фундатором нового інституціоналізму вважають американського вченого, лауреата Нобелівської премії (1993) Дугласа Норта. Згідно з його теорією, «інститути утворюють базисну структуру, спираючись на яку, люди протягом усієї історії створювали порядок і прагнули знизити невизначеність ...» [1].

В інституційній теорії широко застосовуються такі поняття як «інститут» та «інституції», які не є тотожними, але є дуже дотичними і тому їх використання як термінів викликає жваву наукову полеміку щодо їх трактування. Обидві категорії є складними багатоаспектними й мультидисциплінарними, які мають широке змістовне наповнення. Ці категорії, зазначає С. Несинова, співвідносяться між собою як частка і ціле, оскільки інституції не завжди можуть бути трансформовані в інститути, але при цьому будуть існувати в суспільстві [2].

Так, категорія «інститут» (від лат. «institutum», встановлення, запровадження, звичай) має свої особливості й може використовуватися в різних

сенсах. Уперше ця категорія була уведена в обіг економічної теорії представниками так званого старого інституціоналізму – американськими економістами Т. Вебленом, Дж. Коммонсом та ін.

Попередньо Т. Веблен зв'язував систему господарювання з дією психологічного фактору і визначав інститут як «...поширений спосіб думки в тому, що стосується окремих відносин між суспільством та особистістю та окремих виконуваних ними функцій», а також як «систему життя суспільства, що складається з сукупності діючих у певний час або в будь-який момент розвитку будь-якого суспільства, і може з психологічного боку бути охарактеризована в загальних рисах як превалююча духовна позиція або поширене уявлення про спосіб життя в суспільстві» [3, с. 62]. На думку Дж. Коммонса, суспільство є системою правових норм та інститутів. Відповідно, він визначає інститут як колективну дію з контролю, звільнення та розширення індивідуальної дії, а серед інститутів колективної дії виняткове значення він надає праву [4, с. 650].

У межах сучасної наукової теорії найбільш відомим є трактування терміну «інститут» представника інституціоналізму теорії Д. Норта, який визначає, що «інститут – це правила гри в суспільстві або створені людьми обмеження, що формують їх взаємодію» [1, с. 15].

Серед сучасних українських науковців наведемо бачення Н. Фоміцької, яка інститут трактує як відокремлений вид діяльності в державі з реалізації комплексу окреслених функцій (інститут президенства). [5]. За визначенням О. Іншакова і Д. Фролова інститут (від лат. «institutum»), виступає як «установа, заклад, організація, через які безпосередньо інституції реалізуються» [6].

Щодо категорії «інституції», вона є «похідною» від інституту, а її зміст В. Гриценко визначає її як основу діяльності певних індивідуумів та їх груп у суспільстві. Певний тип інституцій встановлює та впроваджує в дію правила, які забезпечують належне функціонування інститутів [7]. Шпикуляк О.Г. зазначає, що «інституціями є узаконені й не узаконені традиції (ментальні та поведінкові), правила гри, які сформовані на певному етапі суспільного розвитку і визначають сучасність та перспективи... інституції спрямовують людську взаємодію у певне русло, а інститути консолідуєть правила і норми, сприяють дотриманню в рамках ідеології розвитку суспільної формації» [8, с. 29].

Скористаємось тут узагальненням Н. Обушної, яка пропонує таке розмежування цих категорій:

– трактувати зміст поняття «інститут» – як стійкі (довготривалі) суспільно-економічні відносини, що передбачають ефективний розподіл функцій у процесі спільної діяльності та ґрунтуються на формальних і неформальних інституціях;

– трактувати зміст поняття «інституція» – як систему формальних (задокументованих; що визначаються в Конституції, законах та інших нормативно-правових актах та формують «узаконений порядок» («legal order»)) та неформальних (створюють невимушений порядок («spontaneous order»)) норм і правил у вигляді стандартів поведінки, суспільних цінностей, звичок, традицій, звичаїв, що визначають загальний цивілізаційно-культурний рівень індивідів і суспільства в економічній, соціальній, політичній або будь-якій іншій сфері [9, с. 273].

Нові соціальні виклики в суспільстві сформували нові тенденції в суспільному житті та змусили науковців переглянути трактування поняття теорії інституціоналізму. Так, якщо інституціоналізм класичної соціології (Е. Дюркгейм, Т. Парсонс) приділяв первинну увагу дії колективів, груп, то представники постмодернізму (З. Бауман, Н. Луман, Д. Роуз, І. Хабермас, Ф. Хайек) в центр уваги поставили незалежного індивіда, який керується власними інтересами, вирішує сам, членом яких колективів йому вигідно бути [10, с. 98]. Окрім того, якщо класичний інституціоналізм дотримувався підпорядкування «інститут первинний, індивід вторинний», то соціологи постмодерну додержуються принципу «індивіди первинні, інститути вторинні» [10, с. 98]. Така теоретична метаморфоза з перенесенням акценту на особистість, індивіда, є надзвичайно важливою в умовах трансформації соціально-економічної системи, постійного реформування окремих систем публічного управління, затвердження геополітичного вектору розвитку України тощо, адже саме в цих умовах змінюється роль молоді у суспільстві.

І. Козак зазначає, і ми з ним цілком згодні, що реформи викликають інституційні зміни у сфері публічного управління, а це призводить до зміни «правил гри», що створює обмежувальні рамки формального (законодавство, правове забезпечення, адміністрування тощо) та неформального (звичаї, традиції, нові навички тощо) характеру [11, с. 96]. Так, аналізуючи причини, які змушують змінюватись систему публічного управління, Д. Норт приділяє особливу увагу кризовим умовам, які функціонально і організаційно спонукають систему до запровадження змін діяльності традиційних інституцій управління [1]. Відповідно, функціонування основних суб'єктів публічного управління також

піддається змінам, що потребує нових інститутів і/чи нових правил їх роботи. Натомість інститути за своєю побудовою та, власне й інституції, є доволі інертними не виявляють гнучкості у відповідь на зміни й нові виклики, а тому завжди відстають від трендів і часто не відповідають нагальним потребам суспільства.

Як стверджує Д. Норт, інститути пов'язують минуле зі сьогоденням і майбутнім, так що історія стає процесом переважно інституційного розвитку, а функціонування економічних (і політичних, додаємо ми) систем протягом тривалих історичних періодів стає зрозумілим лише як частина інституційного процесу, що розгортається. Інститути також є ключем до розуміння взаємовідносин в суспільстві [1]. Тому інститут молодіжної політики ми розглядаємо в якості ключа до розуміння взаємовідносин між секторами, галузями, рівнями управління, а також поколіннями. Втім, Т. Веблен розглядав інститути як «...результат процесів, що відбувалися в минулому, вони пристосовані до обставин минулого і, отже, не перебувають у повній згоді з вимогами сьогодення» [3, с. 61]. Таким розумінням ролі інститутів вчений давав нам поштовх до пошуку шляхів розвитку інститутів і до виокремлення «динамічної» категорії – інституціалізація.

«Інституціалізація» є процесом, який «...полягає у визначенні та закріпленні норм, правил, відносин і зв'язків, приведення їх у систему, здатну діяти в напрямі задоволення деякої суспільної потреби», зазначають М. Сухорукова та І. Педь [12, с. 96]. Цей процес зводиться до формування і закріплення норм і правил в нових умовах, викликаних певними суспільними викликами та еволюційними змінами, що унеможлиблюють роботу старих інститутів, натомість, потребують нових інститутів. Так, відновлення незалежності України у 1990 році викликало потребу відмови від дитячих молодіжних організацій, що діяли на теренах СРСР (піонерія, комсомол). Реформа децентралізації, розпочата у 2015 році викликала потребу в інститутах, які б реалізували проактивну роль молоді тощо.

У контексті соціальних явищ інституціалізація (або інституціалізація; лат. «institutum» – встановлення, звичай, установа) – це процес перетворення будь-яких соціальних відносин на соціальний інститут, тобто на форму соціальних відносин із встановленими (письмово чи усно) правилами, нормами, санкціями [13].

Інституціалізацію у контексті публічного управління доцільно розуміти як елемент економічної та суспільно-політичної модернізації та як «...процес утворення стабільних зразків соці-

альної взаємодії, базованої на формалізованих правилах, законах, звичаях і ритуалах; правове та організаційне закріплення сформованих у суспільстві форм поведінки, відносин; утворення нових інститутів (стійких комплексів формальних і неформальних норм, принципів, установок, що регулюють різні сфери людської діяльності – економічної, політичної, духовної і власне соціальної сфери)» [14, с. 7].

Щодо молодіжної політики, її інституціалізація розглядається, більшою частиною, в певному вимірі: як політологічне розуміння процесу інституціалізації політичної діяльності молоді (наприклад, О. Каретна [15, с. 3] та ін.) або як інституціалізація молодіжних громадських рухів (наприклад, В. Барабаш, О. Бень, В. Соболев та ін.) Зокрема, О. Бень тлумачить інституціалізацію як виникнення і трансформацію «...соціального інституту (у нашому випадку – інституту молодіжних громадських організацій), який володіє низкою ознак, а саме: здатністю до внутрішньої узгодженості і самовідтворення, зокрема, за рахунок системи соціальних норм і ролей, а також гнучкістю, котра забезпечує і незалежність від зовнішнього середовища, і співпрацю з ним» [16]. В цілому, ми згодні із таким тлумаченням, втім ми розглядаємо державну молодіжну політику, тому і формування інститутів її реалізації будемо розглядати, виходячи з того, що вона є об'єктом публічного управління, а суб'єктом державної молодіжної політики є держава, її спеціальні органи і органи місцевого самоврядування та суспільство.

Такий широкий підхід до усвідомлення інституціалізації державної молодіжної політики, вимагає широкого її трактування на основі системного і комплексного підходів. Тому ми вважаємо, що інституціалізація державної молодіжної політики є динамічним процесом створення або трансформації системи інститутів управлінського впливу на молодь, як унікальний феномен суспільства.

Нами узагальнено розуміння категорії «інституціалізація» щодо різних суспільних явищ (рис. 1), адже молодіжна політика є дотичною до кожної з них.

Зрештою, в категоріальному ряді «інститути» – «інституції» – «інституціалізація» – «інституційне забезпечення» визначимо сутність останньої. Маємо декілька підходів до його трактування: статичний і динамічний. Статичне бачення дають І. Валентюк, В. Сухенко, Н. Сич, Л. Яремко, які зазначають, що інституційне забезпечення з одного боку є наявністю відповідних державних

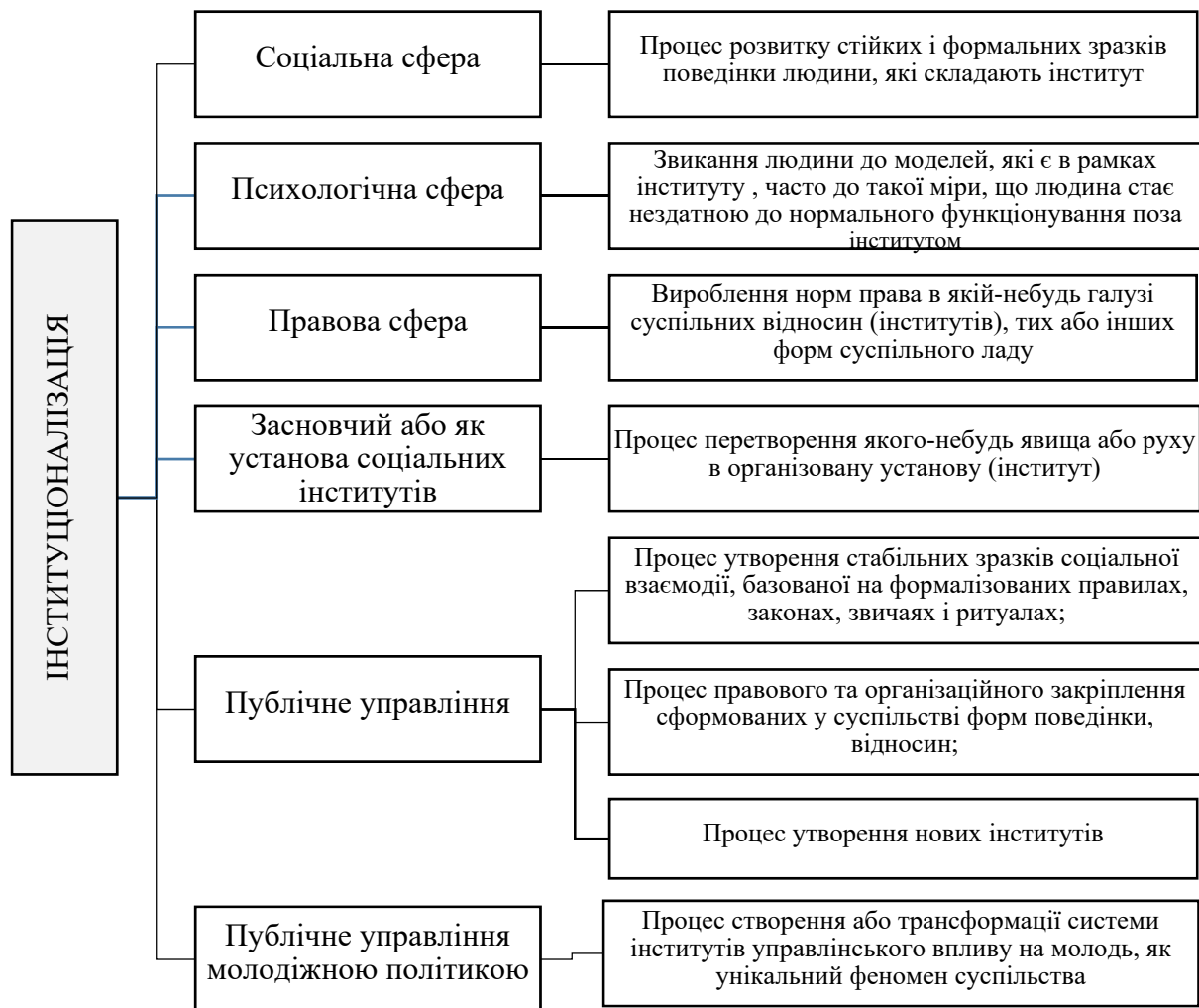

Рис. 1. Узагальнення розуміння категорії «інституціоналізація» щодо різних суспільних явищ

органів та громадських організацій, а з другого – закони, норми, правила, стандарти [17; 18].

Динамічне трактування наводить О. Шпикуляк, який у вузькому розумінні категорії «інституційне забезпечення» вважає його юридичним закріпленням норм, правил гри, створення організаційних структур господарювання та інфраструктури, сформованих державою, організаціями і суспільством [19].

Нормативне визначення поняття «інституційне забезпечення» є у Наказі про затвердження Методики визначення критеріїв євроінтеграційної складової державних цільових програм від 16.03.2005 № 62 також тяжіє до динамічного розуміння категорії. Так, згідно з цією Методикою, інституційне забезпечення це – «утворення нових або реорганізація (удосконалення) існуючих інституцій (структур), а також дії щодо кадрової підготовки з метою організаційного забезпечення діяльності цих інституцій та процесу євроінтеграції в цілому» [20].

Грунтовне визначення цієї категорії дає Г. Колеснікова, за якою інституційне забезпечення – «це динамічний процес формування інституцій (правила, сформовані формальними та неформальними утвореннями суспільно-економічних формацій, які впливають на поведінку учасників ринку) й інститутів (організаційно оформлена система правил і норм), які консолідовано у формі організації (підприємства, інфраструктура, державні органи), закону (нормативно-правові акти) та функції-правила (ринок, ціноутворення, конкуренція, праця, власність, підприємництво) у процесі еволюції ринкового механізму» [21, с. 157]. Так авторка пов'язує статичну й динамічну складові частини.

Узагальнюючи, зазначимо, що інституційне забезпечення молодіжної політики – це суспільне явище, яке об'єднує статичні й динамічні складові та передбачає одночасну наявність, існування і функціонування певних інститутів молодіжної політики в певних умовах і їх зміну, трансфор-

мацію чи створення нових у відповідь на еволюційні виклики суспільства й геополітичні тренди. За такого погляду, в інституційному забезпеченні статичною складовою є наявність інститутів та інституцій формування і реалізації молодіжної політики, а динамічною складовою є інституціоналізація як процес створення або зміни існуючих інститутів й інституцій.

Загалом, державна молодіжна політика як об'єкт публічного управління має формуватися і реалізовуватися як комплекс управлінських впливів. Причому, у нашому розумінні, комплекс управлінських впливів передбачає залучення у процес формування державної молодіжної політики як всіх верств населення, так і всіх інститутів публічного управління. Тобто у формування і реалізацію державної молодіжної політики мають бути залучені не лише інститути і громадяни, які безпосередньо опікуються питаннями молоді, але й ті, що здійснюють вирішення суспільно-економічних, політичних, навчально-наукових тощо питань, бо всі вони є дотичними або опосередковано пов'язаними із вирішенням питань молоді і молодіжної політики.

Тому ми виокремлюємо дві узагальнені групи суб'єктів молодіжної політики, це:

1) по-перше, суспільство в особі кожного його члена, бо не можна виокремити лише молодь й ізольовано вирішувати її проблеми без участі населення поза «молодіжними віковими рамками»: дітей як майбутній потенціал молоді і дорослих як джерело формування інституцій суспільства (норм, правил і традицій тощо) і як «інструмент» вирішення молодіжних питань;

2) по-друге, органи державної влади і місцевого самоврядування, причому не лише ті, що за прямим призначенням мають молодіжне спрямування, а всі органи влади, за невеликим виключенням, адже всі вони мають свої суспільні ролі, дотичні до молоді прямо чи опосередковано.

Ключовим фактором дієвості публічного управління щодо формування і реалізації молодіжної політики через ці групи суб'єктів управління молодіжною політикою, які забезпечують комплексність управлінських впливів, є система інструментів і механізмів їх взаємодії на різних рівнях і різних масштабах. Таким чином, ми маємо дві групи методів наукового пошуку, які впливають із двох наукових підходів: комплексність і системність.

Виходячи із цього, серед ключових методологічних засад наукового дослідження інституційного забезпечення державної молодіжної політики постають формулювання ідеї розвитку та ціле-

покладання молодіжної політики. Ідея розвитку, зміни або інституціоналізації молодіжної політики полягає у забезпеченні всебічного розвитку молоді людини як проактивної особистості, свідомого, економічно активного, соціально відповідального, критично й креативно мислячого громадянина, патріота своєї країни. Ця ідея ґрунтується на об'єкт-суб'єктній ролі молоді в суспільстві, яка формується в молодій людині упродовж тривалого часу, піддається тиску різноманітних факторів, але зрештою, за умови ефективного впливу інститутів й інституцій, забезпечує формування необхідних компетенцій і компетентностей як для суб'єктів управління, так і для об'єкту управління – молодіжної політики, причому в динамічному аспекті, аспекті розвитку.

Відповідно і мета державної молодіжної політики, сформульована актуально до світових і національних трендів, повинна відповідати не лише суто молодіжним потребам, а й загальним стратегічним пріоритетам розвитку держави та вирішувалась завдяки здійсненню управлінського впливу на суспільство, у тому числі молодь.

Для формулювання мети розвитку молодіжної політики звернемось до узагальнення змістовного наповнення понять категорійного ряду: «політика», «публічна політика», «державна політика», «молодіжна політика», «державна молодіжна політика».

Ми здійснили розмежування цих категорій, враховуючи ступінь управлінського впливу на об'єкт публічного управління, молодіжну політику, у відповідності із масштабом відповідної політики. Також нами здійснена декомпозиція загального об'єкту – молодіжна політика на серію менших об'єктів щодо управління питаннями молодіжної сфери, які лежать в площині компетенцій відповідної політики є взаємопов'язаними, але більш простими для постановки задач і їх реалізації.

На рис. 2 наведена візуалізація цих понять та декомпозиція об'єктів публічного управління щодо молодіжної сфери.

Таким чином, і завдання державної молодіжної політики сформульовані нами доволі широко, це такі:

- визначення пріоритетних напрямів розвитку держави чи громади із залученням молоді як ключового ресурсу розвитку і агентів змін;
- визначення потреб та проблем молоді громади, аналіз рівня зацікавленості та готовності долучатися до вирішення молодіжних питань та виявлення «сегментів чутливості» впливу на молодих осіб;
- аудит наявних і планування майбутніх ресурсів: фінансових ресурсів держави/громади,

Рис. 2. Категоріальний ряд політик, в залежності від масштабу, та декомпозиція об'єктів публічного управління щодо молодіжної сфери

молодіжної інфраструктури, спеціалістів з молодіжної роботи, бізнес-партнерів та активістів громадського сектору тощо;

– моніторинг нагальних молодіжних проблем та розробка інструментів і механізмів їх вирішення і формування мережі взаємодії молоді, суспільства, інститутів державної влади і місцевого самоврядування;

– формування державної молодіжної політики планування та молодіжної роботи в громадах щодо залучення молоді у розвиток держави/громади та вирішення нагальних проблем молоді.

Висновки. З урахуванням вищевказаного, можемо зробити такі висновки:

1. На підставі умовного розмежування теоретичного трактування категорій «інститут» й «інституція» визначено їх взаємозв'язок як ціле і частка та виявлено, що у ході еволюційного розвитку суспільства потребують зміни й інститути публічного управління молодіжною політикою або виникає необхідність створення нових інститутів чи інституцій. Натомість, інститути за своєю побудовою та, власне, й інституції, є доволі інертними, вони не виявляють гнучкості у відповідь на зміни й нові виклики, а тому відстають від трендів і не відповідають нагальним потребам суспільства.

2. Доведено, що теоретична метаморфоза теорії інституціоналізму щодо перенесення акценту

з інституту на особистість, індивіда, стала ключовою у формуванні проактивної ролі молоді у суспільстві в умовах трансформації економічної системи, постійного реформування окремих систем публічного управління, затвердження геополітичного вектору розвитку України.

3. Наведено авторське визначення категорії «інституційне забезпечення молодіжної політики» як суспільного явища, яке об'єднує статичні й динамічні складові та передбачає одночасну наявність, існування і функціонування певних інститутів молодіжної політики в певних умовах і їх зміну, трансформацію чи створення нових у відповідь на еволюційні виклики суспільства й геополітичні тренди. Складовими інституційного забезпечення молодіжної політики є інститути, інституції і процес інституціоналізації.

4. Доведено, що державна молодіжна політика як об'єкт публічного управління має формуватися і реалізовуватися як комплекс управлінських впливів. Цей комплекс передбачає залучення у процес формування державної молодіжної політики двох узагальнених груп суб'єктів молодіжної політики: суспільства і інститутів публічного управління. При цьому, ключовим фактором дієвості публічного управління і забезпечення комплексності управлінських впливів на формування і реалізацію молодіжної політики є система інструментів

і механізмів взаємодії цих груп суб'єктів управління молодіжною політикою на різних рівнях і у різних масштабах.

5. Здійснено розмежування понять категорійного ряду: «політика», «публічна політика», «державна політика», «молодіжна політика», «державна молодіжна політика», враховуючи ступінь управлінського впливу на об'єкт публічного управління, молодіжну політику, в залежності від масштабу відповідної політики та

здійснена декомпозиція загального об'єкту дослідження – молодіжної політики – на серію менших об'єктів щодо управління питаннями молодіжної сфери, які лежать в площині компетенцій відповідної політики, є взаємопов'язаними, але більш простими для постановки задач і їх реалізації.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі будуть зосереджені на аналізі стані і опрацюванні дієвості інститутів молодіжної політики.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Норт Д. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки. Київ : Основи, 2000. 198 с. URL: <https://gtmarket.ru/library/basis/6310/6323>
2. Несинова С. В. Правовий інститут: генеза виникнення та перспективи розвитку. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2014. Т. 1. Вип. 1. URL: http://www.lo.kherson.ua/2014/pravo01/part_1/02.pdf
3. Веблен Т. Теория праздного класса / под ред. В. В. Мотылева ; пер. с англ. С. Т. Сорокина. Москва : Прогресс, 1984, 348 с. URL: <https://socioline.ru/pages/t-veblen-teoriya-prazdnogo-klassa>
4. Commons R. John. Institutional Economics. *American Economic Review*. 1931. Vol. 21. P. 648–657.
5. Фоміцька Н. Підходи до розкриття змісту поняття «інституціональні засади». *Теорія та практика державного управління* : зб. наук. пр. Вип. 4(35). Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ, 2011. С. 99–104.
6. Іншаков О. В., Фролов Д. П. Інституція – ключ до розуміння економічних інститутів. *Економічна теорія*. 2011. № 1. С. 52–62.
7. Гриценко В. В. Сутність і категоріальна відмінність понять «інститут» та «інституція», 2009. URL: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Vdnuet/econ/2009_4/6.pdf
8. Шпикуляк О. Г. Інституції аграрного ринку. Київ : ННЦ «ІАЕ» УААН, 2009. 479 с.
9. Обушна Н. Особливості категоріального апарату інституціональної теорії у площині державного управління. *Державне управління*: зб. наук. праць Дон ДУУ. 2016. № 1(70). С. 41–48. URL: http://rp.dsum.edu.ua/bitstream/123456789/1709/1/2016_8.pdf
10. Барабаш В. Інституціоналізація молодіжного руху України. *Політичний менеджмент*. 2004. № 3. С. 98–111. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/barabash_instytualizatsia.pdf
11. Козак І. П. Інституційні зміни в публічному управлінні як тренд сучасного розвитку. *Держава та регіони. Серія: Державне управління*. 2020. № 2(70). С. 95–100. URL: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/2_2020/17.pdf
12. Сухорукова М. О., Педь І. В. Прояви глобальної інституціоналізації фіскальної політики у світовій системі господарства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Вип. 8, ч. 2. С. 94–97. URL: [file:///C:/Users/User/AppData/Local/Temp/Nvuumevcg_2016_8\(2\)_25.pdf](file:///C:/Users/User/AppData/Local/Temp/Nvuumevcg_2016_8(2)_25.pdf)
13. Словник UA – портал української мови та культури. URL: <https://slovnnyk.ua/index.php?swrd=%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%82%D1%83%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F>
14. Інституціоналізація публічного управління в Україні : Науково-аналітична доповідь / голов. редактор Куйбіда В. С. *Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. Спеціальний випуск*. Київ : НАДУ, 2019. № 2(93). 210 с. URL: <file:///C:/Users/User/AppData/Local/Temp/189962-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-422709-1-10-20191227-1.pdf>
15. Каретна О. О. Механізми сучасної державної молодіжної політики України: еволюція та тенденції : автореф. дис. ... к.п.н. 23.00.02 – політичні інститути та процеси. Одеса, 2012. 19 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/1685/%D0%9A%D0%B0%D1%80%D0%B5%D1%82%D0%BD%D0%B0%20%D0%9E.%D0%9E.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
16. Бень О. Т. Інституціоналізація молодіжних громадських організацій у сучасному українському суспільстві (на прикладі м. Львова) : автореф. дис. ... к.с.н. : 22.00.04 – спеціальні та галузеві соціології. Запоріжжя. 2008. 19 с.
17. Валентюк І., Сухенко В., Сич Н. Інституційне забезпечення розвитку територій України, Регіональне управління та місцеве самоврядування. *Вісник Національної академії державного управління*. Київ : НАДУ, 2013. № 11. С. 119–130. URL: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2009-4-18.pdf>
18. Яремко Л. Проблеми інституційного забезпечення інноваційного розвитку регіону. *Наукові праці ДонНТУ. Серія: економічна*. 2006. Випуск 103-3. С. 164–169. URL: [a.donntu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1307/1/Проблеми інституційного забезпечення інноваційного розвитку регіону.pdf](a.donntu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1307/1/Проблеми%20інституційного%20забезпечення%20інноваційного%20розвитку%20регіону.pdf)

19. Шпикуляк О. Г. Інституціональне забезпечення розвитку та регулювання аграрного ринку: аналітична оцінка. *Економіка АПК*. 2010. № 4. С. 150–157.

20. Про затвердження Методики визначення критеріїв євроінтеграційної складової державних цільових програм : Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 16.03.2005 р. № 62. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1078.17747.0>

21. Колеснікова Г. В. Інституційне забезпечення розвитку фінансово-інвестиційної інфраструктури промислового регіону. 2013. С. 149–170. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/88947/11-Kolesnikova.pdf?sequence=1>